

ОКРЕМІ ПРИЧИНИ ТА УМОВИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Анотація. У тезах визначаються основні причини та умови злочинності серед неповнолітніх, які характерні на сучасному етапі розвитку нашої держави. Проаналізовано особливості мотивації поведінки неповнолітнього, що обумовлює вчинення ним злочинів.

Ключові слова: злочинність, неповнолітні, причини та умови злочинності, соціальна адаптація.

Аннотация. В тезисах определяются основные причины и условия распространения среди несовершеннолетних, характерные на современном этапе развития нашего государства. Проанализирована мотивация противоправного поведения несовершеннолетних, обусловившая совершение ими преступлений.

Ключевые слова: преступность, несовершеннолетние, причины и условия преступности, социальная адаптация.

Summary. In theses examined the main reasons and conditions of spreading criminality among minor that typical on modern stage of our country's development are determined. It analyzes specific motivation of minor's behavior, which makes them commit crimes.

Keywords: criminality, minor, reasons and conditions of criminality, social adaptation.

Злочинність є негативним явищем, оскільки має великий вплив і заподіює шкоду як суспільству в цілому, так і кожній особі зокрема. Злочинність неповнолітніх є складовою частиною злочинності.

Практика показує, що діти починають експериментувати із вчиненням правопорушень і суспільно небезпечних діянь, як правило, з 11 років. З цього віку за вчинення суспільно небезпечних діянь, за які Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад п'ять років, неповнолітні правопорушники поміщуються до приймальників-розподільників для дітей. Частина з них за рішенням суду направляється до спеціальних навчально-виховних закладів [1, с. 206].

Найчастіше злочини скоюють так звані “важкі” підлітки, для яких характерний низький рівень соціальної адаптації, вразливість, психічні розлади тощо.

На думку Р. І. Благути, основними причинами формування злочинної поведінки є відсутність належного соціально-правового захисту неповнолітніх, недоліки в роботі правоохоронних органів, недостатнє та несвоєчасне реагування на вчинені аморальні й протиправні дії та їх подальше попередження [2, с. 4].

Однією з вагомих умов формування їх особи є сім'я. Саме від неї і залежить в яких умовах особа проживає. Зазвичай, такі підлітки проживають в аморальному середовищі, що виховує в них егоцентризм та інші негативні якості. На думку професорів В. В. Голіни та В. П. Ємельянова, саме неспроможність родини виховати дитину є однією з причин дитячої бездоглядності: “... бездоглядність може бути результатом усіляких причин, починаючи з умов праці або стану здоров'я дорослих членів родини, що ускладнюють їхню участь у вихованні дітей, і до конфліктів у родині, які відволікають від виховних обов'язків. Бездоглядність може так само бути супутником цілеспрямованих спроб штовхнути дітей до антигромадської поведінки” [2, с. 102].

Неповнолітні мають підвищену потребу у спілкуванні з однолітками, прагнуть до

самоствердження в їх середовищі. Як говорить Ю. В. Чуфаровський [3, с. 84], людина засвоює ту лінію поведінки, яка підтримується тим найближчим оточенням, з яким вона контактує, і якщо в ньому переважають думки, позиції і уявлення, що суперечать нормам моралі і права, то, підляючи їх, індивід вступає в конфлікт з суспільством і законом.

Наступним інститутом, який впливає на особу є школа, яка повинна здійснювати моральне, трудове виховання, виховувати такі риси характеру, як принциповість, доброту, чесність, порядність, повагу до інших осіб. Жорстокі відносини серед однокласників, зневажливе ставлення вчителів формують у підлітків певні комплекси, які на психологічному рівні в майбутньому призводять до негативних наслідків.

На сьогодні спостерігається різке зростання кількості зареєстрованих злочинів пов'язаних з такими фоновими явищами як пияцтво, наркотизм, соціальний паразитизм, бродяжництво та безпритульність. Саме вони виступають сприятливим середовищем для поширення злочинності неповнолітніх.

На моральне формування особистості впливає телебачення, де, у доступній формі, неповнолітній спостерігає за аморальною поведінкою інших людей, на якому панує жорстокість і насильство у різноманітних проявах. У мережі Інтернет підлітки проводять багато часу, маючи вільний доступ до різноманітної інформації, яка поступово руйнує їхню психіку. На основі цього особа формує певні цінності, ідеали, ставлення до життя та оточуючих, що в майбутньому призводить до наслідування негативної поведінки, побаченої на екрані.

На сьогодні є великою проблемою те, що неповнолітні, які вчиняють злочини, проживають у сім'ях із дуже низьким рівнем матеріального забезпечення. Матеріальні труднощі підштовхують осіб до суспільно небезпечних діянь, щоб задовольнити свої потреби, що значно перевищують можливість батьків.

Отже, можна зробити висновок, що держава повинна активно реагувати на злочинні прояви серед неповнолітніх, шляхом створення надійної та ефективної системи запобігання. Але слід пам'ятати, що неповнолітні правопорушники – це такі самі люди, які, окрім покарання, потребують допомоги.

Список використаних джерел:

1. Головікін Б. М. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема. *Проблеми законності*. 2016. Вип. 133. С. 204 — 217.
2. Благута Р. І. Психологічні засади профілактики делінквентності неповнолітніх: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2006. 16 с.
3. Кримінологічні проблеми попередження злочинності неповнолітніх у великому місті : досвід конкретно-соціологічного дослідження : моногр. / за заг. ред. В. В. Голіни, В. П. Смельянова. Харків : Право, 2006. 289 с.
4. Васильківська І. П. Кримінологічні аспекти сімейного виховання. *Держава і право*: 1999. Вип. 36. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України та ін. С. 265— 275.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

А43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

А43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018